

розвиток зв'язного мовлення, розвиток фонематичного сприймання, формування звукового аналізу та синтезу слів, формування складової структури слова, збагачення та активізація словникового запасу, розвиток уваги, зорової і слухової пам'яті, розвиток конструктивного мислення, розвиток почуття ритму, розвиток просторової орієнтації, розвиток дрібної моторики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти / наук. кер. А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф. д-р пед. наук; авт. кол.: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. – К., 2012.
2. Коноваленко С. В. Розвиток пізнавальної діяльності у дітей від 6 до 9 років / Коноваленко С. В. – М.: Гном-Прес, Нова школа, 2000.
3. Маценко Т. М., Мазун Н. О. Інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку / Маценко Т. М., Мазун Н. О. – Харків, 2011.
4. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко-Тернопіль: Мандрівець, 2013.
5. Фадєєва Ю. А., Пичугина Г. А., Жилина І. І. Ігри з прищепками: творим і говорим / Фадєєва Ю. А., Пичугина Г. А., Жилина І. І. – М.: «Сфера», 2011.
6. Филичева Т. Б., Чевелева Г. В. Основы логопеди / Филичева Т. Б., Чевелева Г. В. – М.: Просвещение, 1989.
7. Шеремет М. К., Стахова Л. Л., Кравцова І. В., Кравченко А. І. Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації). – Суми 2016.

УДК 367.1-056.264-053.5

Н. В. Сай

студентка спеціальності
«Спеціальна освіта (Логопедія)»

А. І. Кравченко

кандидат педагогічних наук, професор
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ЛОГОПЕДА В КОМПЛЕКСНОМУ ПІДХОДІ ДО КОРЕКЦІЇ ЗАЙКАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Висвітлено комплексний підхід до корекції зайкання у дітей молодшого шкільного віку,

з'ясовано роль логопеда в цьому процесі, особливості його роботи з дітьми та їхніми батьками.

Освещен комплексный подход к коррекции заикания у детей младшего школьного возраста, выяснена роль логопеда в этом процессе, особенности его работы с детьми и их родителями.

The article reveals a complex approach to stammer of preschool age children and explains the role of speech therapist in this process as well as peculiarities of his work with children and their parents.

Ключові слова: корекція зайкання, комплексний підхід, діти молодшого шкільного віку, логопедичні заняття, логопед.

Ключевые слова: коррекция заикания, комплексный подход, дети младшего школьного возраста, логопедические занятия, логопед.

Key words: correction of stammer, complex approach, preschool age children, logopedic lesson, speech therapist.

Постановка проблеми. Мовлення – основна форма спілкування людей, що характеризується як процес прийому, обробки та передачі інформації. Зайкання – це одне з тяжких порушень мовлення, що ускладнює комунікацію між людьми. Щодо його корекції, то зайкання на сьогодні залишається однією з найбільш тяжких вад. Таким чином, проблему зайкання неможливо розв'язати без комплексного й усебічного підходу, адже порушення плавності мовлення зумовлене цілим рядом причин як біологічного, так і соціально-психологічного характеру.

Комплексний підхід передбачає систему засобів впливу різних фахівців (невролога, логопеда, психолога, фахівця з логоритміки). Засоби, які вони використовують, чітко розмежовані, але й узгоджені між собою, тобто фахівці працюють не окремо, а спільно.

Під сучасним комплексним підходом до подолання зайкання розуміють медико-педагогічний вплив на різні аспекти психофізичного стану зайкуватою із застосуванням різних засобів і залученням різних фахівців. До комплексу лікувально-педагогічних заходів входять лікувальні препарати та процедури, лікувальна фізкультура, психотерапія, педагогічні заняття, логоритміка, виховні заходи, що мають на меті

усунення або послаблення мовленнєвих судом і супутніх розладів голосу, дихання, моторики; оздоровлення і зміцнення нервової системи й усього організму; подолання неправильного ставлення дитини до свого мовленнєвого дефекту і його психологічних наслідків, перевиховання її особистості та корекцію поведінки, соціальну реабілітацію й адаптацію.

Проблема полягає в тому, що навіть у разі позитивних результатів корекції й успішної роботи в цілому немає гарантій, що в подальшому не станеться рецидивів, спричинених умовами життя та побуту школяра.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Комплексний метод подолання заїкання докладно описано в кількох працях таких авторів, як А. І. Кравченко, М. І. Лохов, Ю. А. Фесенко, Л. М. Щугарева. У них здійснено порівняння з іншими відомими методами корекції даного порушення, наведено ґрунтовні дані з нейрофізіології та нейропсихології мовлення. Авторами на підставі відомих і нових методик психологічного тестування здійснено узагальнювальний аналіз особистісних рис дітей із заїканням.

Мета статті: розглянути комплексний підхід до корекції заїкання у дітей молодшого шкільного віку та висвітлити роль у ньому логопеда, наголосивши на особливостях його роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дана методика корекції заїкання у дітей молодшого шкільного віку (6 (7) – 10 років) ґрунтується на принципі комплексного підходу й активної участі батьків у корекційному процесі. Найбільш ефективним подолання заїкання буде на групових заняттях, тому що мовлення – це соціальна функція, і його порушення також доцільно долати в групі.

На групових заняттях логопед може краще реалізувати моделі різноманітних форм мовленнєвого спілкування між дітьми, що є для них корисним мовленнєвим тренінгом. Чисельність дітей у групі не повинна перевищувати 4-5 осіб. Заняття треба відвідувати 3 рази на тиждень на початкових етапах корекції та 2 рази на тиждень у подальшому (на підтримувальному етапі). Курс корекції

включає в себе групові логопедичні заняття (їх проводить логопед), групові логоритмічні заняття (їх проводить фахівець із логоритміки), групові психологічні заняття (їх проводить психолог), лікування та спостереження лікаря (психіатра чи невролога). Для дітей даної вікової категорії можна проводити по два групових заняття на день, наприклад, логопедичне заняття і заняття з логоритміки, або логопедичне та психологічне заняття. Проте необхідно враховувати, що мовленнєвий розвиток повинен стояти на першому місці, адже за такої послідовності результативність логопедичних занять буде вищою.

Щодо особливостей роботи логопеда з дітьми молодшого шкільного віку, то дуже часто в цей час заїкання вже переходить у хронічну форму перебігу, адже його перші прояви зазвичай відзначаються ще в дошкільному віці. Отже, у дітей уже сформувалися патологічні звички, поведінкові стереотипи, тому і логопедові потрібно буде докладати більше зусиль для подолання цих порушень, у жодному разі не відкладаючи корекцію на потім.

Отже, логопедичні заняття проводяться в групах, і їх тривалість для дітей молодшого шкільного віку складає 45-50 хв. Між заняттями потрібно передбачити час на коротку перерву.

Молодший шкільний вік ставить високі вимоги до структури заняття. Це означає, що логопед повинен заздалегідь знати мету заняття й усвідомлювати яких результатів він повинен досягти на цьому занятті. Кожне заняття повинно мати чітку структуру: вступна частина, основна частина, заключна частина. Причому вступна і заключна частини мають бути нетривалими. Мовленнєвий матеріал для заїкуватих дітей молодшого шкільного віку повинен бути доступним, але водночас і різноманітним. Добираючи такий матеріал, важливо враховувати те, що його зміст повинен відповідати досвіду дитини (бути не надто складним, але і не надто легким). Його ускладнення відбувається поступово, від заняття до заняття за принципом «від простого до складного».

Логопед зобов'язаний уникати ситуацій неуспіху на заняттях. Організоване

під його керівництвом мовлення має спиратися на вільні від заїкання форми: сполучено-відображене, автоматизоване, ритмізоване, називне, стислі відповіді на запитання. Якщо до цього віку в дитини ще залишилися якісь дефекти звуковимови, то початкові заняття не можна поєднувати з постановкою правильної звуковимови, оскільки це так чи інакше призводить до підвищення тону артикуляційної мускулатури. Доцільніше постановку звуків здійснити пізніше, коли ступінь вираженості заїкання буде значно нижчим.

Важлива роль у корекції заїкання на початкових етапах відводиться батькам. Логопед повинен працювати в тісному контакті з ними, пояснюючи їм принципи даних занять, демонструючи ефективні прийоми роботи з дитиною. Батьки спілкуються з дитиною, виконують завдання фахівців, ураховуючи всі рекомендації логопеда.

На початкових етапах батьки під керівництвом логопеда спільно з дитиною виконують завдання до уроку.

Висновки. Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити висновок про те, що провідним завданням корекційно-педагогічної роботи з комплексної корекції заїкання у дітей молодшого шкільного віку, яку здійснює логопед, є: подолання мовленнєвих дефектів (перевиховання неправильного мовлення) і корекція психологічних особливостей заїкуватих. Логопед забезпечує взаємодію всіх фахівців (лікарів, психологів, фахівця з логоритміки, фахівця з ЛФК, батьків), які використовують свої методи та засоби впливу на заїкуватих. У цілому робота логопеда дуже відповідальна, але за умови дотримання всіх вимог вона буде ефективною. Далі відповідальність покладається на батьків, які мають організувати життєдіяльність дітей так, щоб уникати рецидивів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравченко А. І. Корекція заїкання у дітей засобами комплексної фізичної реабілітації / А. І. Кравченко. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 176 с.
2. Лохов М. И. Заикание и логоневроз. Диагностика и лечение / М. И. Лохов, Ю. А. Фесенко. – Санкт-Петербург: СОТИС, 2000. – 288 с.

3. Лохов М. И. Коррекция заикания и других речевых расстройств детского возраста / М. И. Лохов, Ю. А. Фесенко. – Санкт-Петербург: Детство-Пресс, 2010. – 160 с.
4. Миссуловин Л. Я. Лечение заикания / Л. Я. Миссуловин. – Ленинград: Медицина, 1988. – 184 с.
5. Особливості комплексного підходу в лікуванні заїкання / [М. В. Баранова, І. Н. Баришнікова, С. Н. Кайма та ін.]. // Спеціальна освіта. – 2015. – №11. – С. 50–54.

УДК 376.1-056.264-053.4:81'233

А. О. Світлична

студентка спеціальності
«Спеціальна освіта (Логопедія)»

Л. Л. Стахова

кандидат педагогічних наук, доцент
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ЗНМ

У статті розглядаються сутність і структура зв'язного висловлювання, а також шляхи корекційного впливу щодо його розвитку і вдосконалення у дітей із загальним недорозвиненням мовлення.

В статье рассматриваются сущность и структура связного высказывания, а также пути коррекционного воздействия для его развития и совершенствования у детей с общим недоразвитием речи.

The article provides information about the nature and structure of coherent speech, and how corrective coherent speech, development and improvement of children with the general speech disorder.

Ключові слова: загальне недорозвинення мовлення (ЗНМ), зв'язне мовлення, діти, формування зв'язного мовлення.

Ключевые слова: общее недоразвитие речи (ОНР), связная речь, дети, формирование связной речи.

Key words: general speech disorder (GSD), connected speech, children, formation of coherent speech.

Постановка проблеми. Володіння зв'язним монологічним мовленням – одне з центральних завдань мовленнєвого розвитку дітей. Для дітей із ЗНМ характерні труднощі в оволодінні зв'язним мовленням: у визначенні задуму